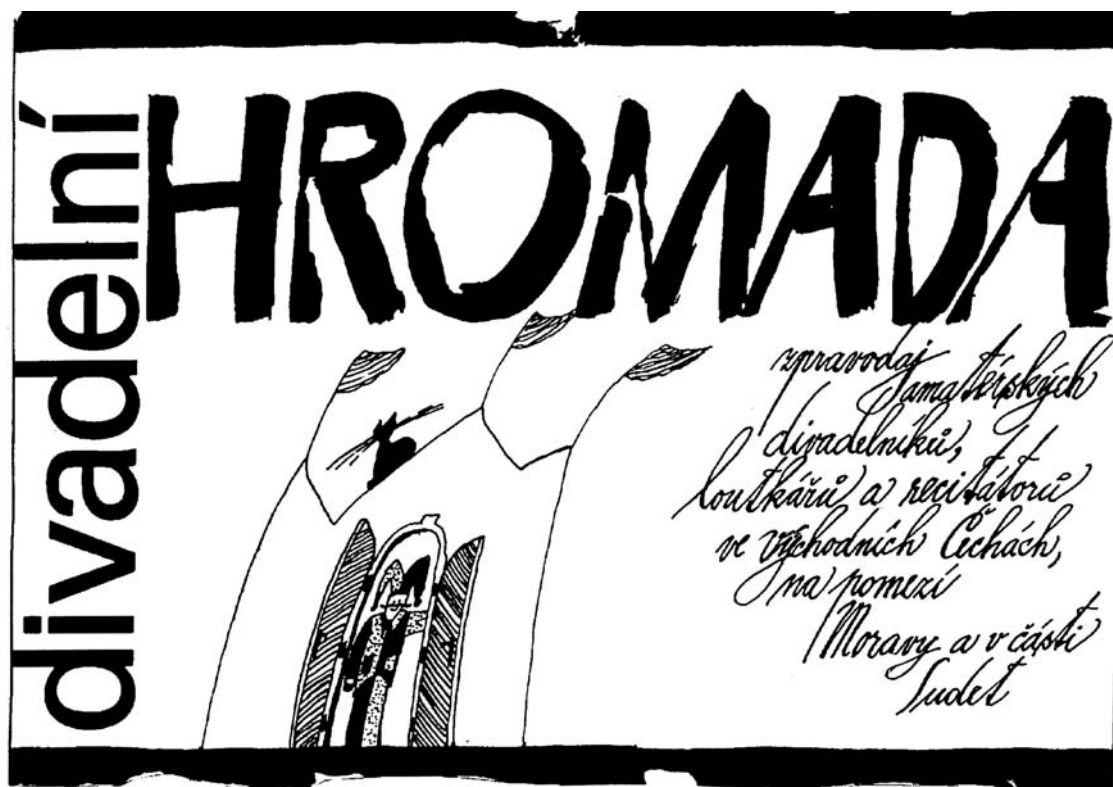

LXV *léto* 2012

PŘÍLOHA

strana

66 **VE SLUŽBÁCH THÁLIE**

- Anna Kučerová
- 67 Emilie Dynterová
- 68 Pavla Labíková
- 69 Jan Brož
- 71 Oslavenci v třebechovickém Symposionu
- 72 SMUTNÉ ZPRÁVY

74 **PELMEL**

- Céčko v Praze a korunovace Karla Šefny za krále divadla pro děti
- Východočeské loutkářství udělalo první úspěšný krok k zápisu na národní seznam
- 76 Divadelní výstava s vůní starých časů
- 77 Kulturnímu domu v Holicích je padesát let
- 78 185 let divadelního života v Miletíně
- V novém českém filmu bude hrát Třebovák

79 **MIMO RUBRIKY**

- Vzpomínky prof. Františka Laurina

D I V A D E L N Í

VE SLUŽBÁCH THALIE

Anna
KUČEROVÁ
* 9. 7. 1952

Nejprve ale toto: Milej Honzo (Dvořáku) a Sašo (Gregare), moc hezky jste to o mně do té Hromady naposledy napsali a sehnali, až jsem se chvílemi červenal, ba přímo rděl. Ale co si budem na druhé straně povídat, čte se to příjemně, to zas jó! V takovém případě se ovšem sluší poděkovat, což tímto činím, protože navíc vím, že kdybyste to nemysleli upřímně, napsali byste to jinak, pokud vůbec.

Jenže já bych chtěl přidat ještě jedno poděkování, a to ne snad proto, že se to tak dělá při Oskarech, Lvech a jiných TýTý. Sami jste si jistě všimli, že i někteří z gratulantů velmi správně vnímali, že jubilant v tom jaksi není zcela sám. Ostatně i na pozvánce přátelům bylo těch čísel nějak víc: 70-60-35. To první samozřejmě patřilo mně. K tomu druhému hned něco povím. A to třetí má samozřejmě souvislost s oběma dohromady. Ona to už ve svém dovětku v minulém čísle naznačila AK – před čtyřiceti lety jsme si na Sobotce vzájemně popletli hlavy a o pět let později si na pardubické radnici řekli „ano“. Od té doby spolu trpělivě snášíme dobré i zlé...

No a co, řekl by si možná někdo. Jenže zasvěcenci vědí své. Co by mi byly platné všechny moje normální i bláznivé nápady, kdybych si o nich neměl hned v zárodku s kým popovídat. Kdybych neměl někoho, kdo by mi je pomáhal rozvíjet a realizovat. Kdyby vedle mne nestál člověk, který mi včas, nejlépe sekundu napřed naznačí, že bych se měl trochu víc

ovládat a kontrolovat. A kdybych neměl partnera, který mne zbaví banálních všedních starostí o vyprané a vyžehlené košile, o kravaty, sladěné s barvou těch košilí, prostě o to, čemu se říká „domácí zázemí“.

Andulka tohle všechno dokázala a umí to dodnes. Vedle toho je skvělou mámou dvou docela talentovaných synků.

Jenže se taky čtyři desítky let věnuje i druhým dětem, ať už na základních školách uměleckých nebo těch normálních, ba dokonce i středních a vysokých. Jako správná „ámoska“ ovšem nejen učí, ale vede „dramaták“, hraje divadlo školní i loutkové, recituje, zasvěcuje do základních tajů rétoriky, maluje kulisy, vybírá kostýmy a bůhví co ještě.

Když přišla v roce 1972 do Studia uměleckého přednesu, stala se záhy pro celou partu nepostradatelným tahounem a to nejen interpretačním. Ostatně nebylo by těžké vyčíslit, kolik individuálních cen získala za dvacet let v krajském i celostátním měřítku a na kolika vrcholných úspěších SUPu se podílela rovněž. V Divadelku v Cihelně se rychle začala učit i základům režijního řemesla a nakonec to byla ona, kdo mi pomohla splnit dávný sen a přivedla na svět Exupéryho *Malého prince*, kterým jsme na Šrámkově Sobotce v roce 1995 po více než dvaceti letech činnosti tohoto souboru slavnostně ukončili. Po absolvování Pedagogické fakulty v Hradci Králové učila v „rodné“ Chotěboři a založila si tam dětský soubor „Klíč“. Když v Pardubicích přešla z polabinské ZUŠ na ZŠ Závodu míru, obnovila si soubor téhož jména i tam a vede si ho dodnes, byť nemá za cíl jezdit s ním na přehlídky a festivaly. Na pardubické Konzervatoři mi pomohla s karnevalovým pojetím *Lazebníka sevillského* a vytvořila takřka z ničeho nádherně barevné dekorace. Pedagogicky se podílela na hledání a pozdějším růstu mnoha talentovaných a úspěšných herců nebo moderátorů z naší pardubické líhně. Před několika lety vymyslela na své škole soutěž pro dětské „mistry slov“ - a jeden z jejích svěřenců byl už letos mezi vítězi celostátní soutěže „Mladý Demosthénes“.

Že při tom všem ještě aktivně zvládá komunální a krajskou politiku především v oblasti kultury, školství a volného času, považuje za něco, co k tomu předešlému jaksi samozřejmě patří. Mohla by klidně těžit z popularity svého partnera, ale to neměla nikdy v povaze. Patrně si pamatuje z povinné školní četby, že „kdo chceš ctěn být, dobuď si cti sám...“ Takže mohu čekat, že až si toto moje poděkování přečte, dostanu patrně pěkně vynadáno. Ale nešť, já to vydržím. Kdybych si nemyslel, že si to ke svému kulatému jubileu zaslouží, určitě bych o tom nepsal.

Míla Kučera, spolupracovník a manžel

Milý Mílo – a Andulko!

Tak a je to venku. Dámám se sice věk nepřipomíná, ale jsou data již nepřehlédnutelná, dokonce ozdobná, protože šlechtí. Zvlášť u žen okouzlujících, půvabných a bystrých. Což Andulka je, byla a jistě ještě drahně let bude. A když umí o své ženě tak krásně sepsat vše podstatné a krásné milující manžel, pak třikrát Hosana!

Andulku všichni vnímáme jako ozdobu Mílova šarmu. Přesto, že i ona je jím nadána, i pracovitostí a umem. A právě proto ji za východočeské divadelníky posílám na dálku imaginární kytici desítek růží, virtuální políbení (aby Kučera nežárlil) a vzkaz od přátel: Buď Andulko stále jako víchř, ať se ti zlé vyhýbá a radost ze života nevysychá.

Saša Gregar

Emilie
DYNTEROVÁ
* 18. 7. 1927

Zanedlouho oslaví úctyhodné jubileum Emilka Dynterová, dáma, která je významnou stálicí našeho divadelního souboru. Kromě dlouholeté aktivní činnosti ve výboru spolku je především skvělou herečkou a znamenitou režisérkou.

U divadla se uvedla rolí Markétky ve Stroupežnického *Zvíkovském raráškově* jako 19 letá elévka již v roce 1946. Že jí divadelní prkna učarují nebylo až takovým překvapením, vždyť oba rodiče patřili mezi ochotnické matadory a později se mezi divadelníky objevila i řada dalších členů rodiny. V červenokosteleckém divadle J. K. Tyla prožila s krátkými přestávkami 55 let a za tu dobu vytvořila 31 rolí v celkem 254 představeních. Její pravdivé herectví právem sklízelo obdiv obecnosti i odborných porot. V inscenaci *Tři na lavičce* Alda Nicolaje se roku 1979 úspěšně představila po boku Jiřího Kubiny a Josefa Hrušky na Jiráskově Hronově. Téhož roku také režijně debutovala (společně s Františkem Kejzlarem) hrou Marie Kubátové *Jak přišla basa do nebe*, a práce ji natolik zaujala, že se režii věnovala v dalších osmi inscenacích, a nutno říci, že úspěšně. Šotolovu *Bitvu u Kresčaku* přivedla v roce 1986 na jeviště Jiráskova Hronova a tamtéž představila roku 1993 Poláčkovu

D I V A D E L N Í

hru *Otec svého syna*, která se hrála v předvečer této ochotnické přehlídky.

Emilka ke každé práci přistupovala vždy s velkou pílí a zodpovědností a na její tvorbě to bylo znát. Za významný tvůrčí přínos amatérskému divadlu ve Východních Čechách jí byl na JH 2005 slavnostně udělen odznak Zlatého Tyla.

Velký dík jí patří i za svědomité vedení divadelní knihovny a pak za výrazný podíl na zpracování Místopisu českého amatérského divadla.

Ráda na divadlo vzpomíná, obzvláště na již zmíněné *Tři na lavičce*: „Milovala jsem roli Ambry. Režíroval to Jirka Kubina, který mi společně s Pepou Hruškou vytvořili skvělé spoluhráče. Byla to radost hrát, ale dnes si uvědomuji, že bych Ambru hrála jinak.

Tenkrát mi bylo 50 let a dnes s těmi zkušenostmi, které mi život dal, by prostě Ambra byla jiná. Opravdu jsme si to moc užívali. Vzpomínám na hru *Lištičky*, kde jsem v roce 1950 hrála roli Alexandry, vrátila jsem se k ní v roce 1997, kdy jsem hru režírovala a roli Alexandry hrála moje vnučka. Těšilo mně nastudovat hru s mladými, kteří chtěli hrát divadlo – *Radúz a Mahulena*. Tenkrát se to podařilo a někteří jsou v ochotnickém spolku dodnes. Moc zajímavá hra byla *Bitva u Kresčaku*, kde se prolínaly polohy historie a současnosti. Za opomíjeného autora jsem považovala Karla Poláčka. Bylo by toho hodně, na co člověk rád vzpomene... také na *Kočičí hru*, kterou jsem před mnoha lety viděla ve Stavovském divadle s paní Medřickou a paní Fabiánovou. Na to se prostě zapomenout nedá.“

V osobním životě jí osud nevydláždil cestičku zlatými dukáty, ba naopak. Studovala na filozofické fakultě UK, češtinu a francouzštinu. Chtěla učit na gymnáziu. „Osud mi to nedopřál a v roce 1949 jsem musela už po první státnici školu opustit. Taková byla doba.

Místo učitelky jsem skončila jako dělnice v oděvních skladech. Bylo to pro mě hodně těžké, protože se zhroutily všechny moje plány a sny. Ale život šel dál. Když jsem se vrátila z Prahy domů, tak jsem začala hrát závodně stolní tenis a v tomto sportu jsem nacházela uspokojení. A co především, našla jsem tam i svého budoucího manžela. V té době jsem divadlo moc nehrála. Pak byla svatba a narodily se nám dvě děti. V té době jsem pracovala jako domácí švadlena a když děti odrostly, tak jsem se vrátila do skladu oděvů do roku 1967. Pak se na mě usmálo štěstí a našla jsem práci, kterou jsem měla moc ráda. Pracovala jsem až do důchodu v městské knihovně, nakonec jako vedoucí. I v důchodu jsem dál pracovala 9 let v okresní knihovně a ve Rtyni v Podkrkonoší asi 6 let. Práce v knihovně se mi nakonec líbila víc než kantořina.“

A co říká současnému politickému dění: „Politiku sleduji a nadávám, ale nikdy bych nechtěla, aby se komunismus vrátil. Byla to strašná doba – doba nesvobody. Po sametové revoluci jsem se dočkala satisfakce a v roce 1991 jsem byla v Karlovině promována...

A do divadla už chodím málo. Poslední roky mi neslouží zdraví, jak bych si přála a také mám ráda klasické divadlo, které se už moc nehraje. Určitě, když to půjde, tak se ráda půjdu podívat na premiéru *Strakonického dudáka*. Naši budou mít před vánocemi premiéru.“

Emilka Dynrerová citelně obohatila ochotnické dění v Čer-

veném Kostelci a nám divadelníkům se vryla do paměti, ať už jako úžasná herečka a režisérka, tak i jako moudrá a velice lidská, chápající a tolerantní dáma, která ví, co divákovi nabídnout a jak to udělat.

Je nám velkou ctí s ní spolupracovat, jakož i jen tak poseďt v její společnosti, kde se snoubí laskavost a humor.

Do dalších let Ti, Emilko, přejeme hlavně pevné zdraví, rodinnou pohodu, a aby Ti každý nový den přinášel jen potěšení a radost.

„ZLOM VAZ“

Za červenokostelecké ochotníky Jana a Láďa Jančíkovi

P a v l a
LABÍKOVÁ
* 20. 5. 1916

**Herečku Pavlu LABÍKOVOU
z Červeného Kostelce
těší nepřerušená rodinná divadelní linie**

Když loni čiperně tancovala v malém sále Divadla J. K. Tyla při oslavě sedmdesátých narozenin svého syna Pavla, nikdo by jí nehádal pětadevadesát roků. Pavla Labíková, nestorka červenokosteleckého divadelního kumštu a nejstarší členka tamního souboru, **se dožila 20. května 96 let.**

Na zdraví, paní Labíková

H R O M A D A

Narodila se v Praze v rodině řezníka. Její maminka pracovala v řeznictví. Později se rodina přestěhovala do Lhoty pod Libčany, aby nakonec zakotvila v Červeném Kostelci. Přestože rodina Labíkova je po generace herecká, kariéra herečky Pavly se naplno rozjela v Hronově, kde navštěvovala Rodinnou školu. Měla šestnáct let, byla mladá a pohledná. „Při zkouškách *Noci na Karlštejně* se seznámila s tátou. Ten jí řekl, že pokud mu nedá pusku, nepustí ji na jeviště a tím začal jejich dlouhý společný život,“ řekl syn, herec a režisér Pavel Labík.

V Hronově šla z role do role. Hrála například Marii ve hře *Polibek před zrcadlem*, Peggy ve *Z pekla štěstí*, Nelly Rohanovou ve *Veřejném nepříteli* a v mnoha dalších hrách. V roce 1947 se s manželem - režisérem natrvalo přemístili do Červeného Kostelce. „Mamka nejen výborně hrála, ale také zpívala a tancovala. Byla obsazena do spousty krásných rolí, navíc byla schopná se text naučit za jednu noc. Hrála i na Jiráskově Hronově,“ vzpomíná syn.

Přechod do Kostelce nebyl v té době nijak jednoduchý. Navíc se rodina rozrůstala a měla se co ohánět. Nicméně divadlo bylo velkou prioritou. Pavla Labíková měla před sebou ještě hodně dlouhá léta na prknech, která znamenají svět. Její role byly nezapomenutelné. Titanie ve *Snu noci svatojánské*, Rosana ve *Strakonickém dudákovi*, písničkářka ve *Fidlovačce*, Kristýna v *Našich furiantech*, Fanka v *Loupežníkovi*, Dorina v *Tartuffovi*, Havlová ve *Vojnarce* a další a další skvělé herecké příležitosti. „Maminka byla vždy veselá a velmi živá. Její láska ke zpěvu ji pochopitelně dala hodně příležitostí i v operetách. Výborná byla ve *Vinobraní* nebo v *Perlách paniny Serafinky*. Jak stárla, stávala se z ní charakterní herečka. Poslední roli sehrála v roce 1992 ve hře *Pan společník řadí*. To měla 76 let a ještě byla v dobré kondici,“ usmívá se syn Pavel, který s maminkou stál mnohokrát na jevišti.

V divadle, jak říká, byla pro něj matka dobrou parťáčkou. „Hrálo se mi s ní dobře, vždycky jsme si sedli, nikdy jsme neměli žádné střety. Máti totiž uměla dobře obrousit ostré hrany. O hrách, v kterých jsme hráli, jsme se doma nebavili,“ uvádí Labík. Jeho matka se prý text učila cestou do práce i při práci. Měla totiž skvělou paměť. „Nepamatuji se, že by se roli učila doma,“ poznamenal.

Pavla Labíková ráda vzpomíná hlavně na začátky své dlouhé divadelní dráhy. „Jezdili jsme po štacích na valníku taženém koňmi. Vzpomínám si i na to, že jsem se přes noc musela naučit velkou roli, protože náhle vypadla herečka. Jsem také ráda, že se dlouhá linie divadelníků v naší rodině nikdy nepřerušila,“ říká spokojená herečka, na kterou s potěšením vzpomínali i známí čeští herci. „Hezky o ní mluvil Martin Růžek, Josef Bek z ní byl úplně nadšený a rád na ni vzpomíná i náš rodinný přítel Stanislav Zindulka. Mamka uměla udělat úžasnou atmosféru, lidi k nám rádi chodili,“ ohlíží se do minulosti syn Pavel. Ten upozornil, že divadelní tradice byla v rodině silná. „U mamky, ani u nikoho jiného jsem nezažil, že by se chtěl na divadlo vykašlat. Ještě teď, v pokročilém věku, maminka do divadla občas zajde a má o divadelní dění stále živý zájem. Prostě, životní elán ji provází celý dlouhý život,“ dodává s úsměvem Pavel Labík.

Hynek Šnajdar

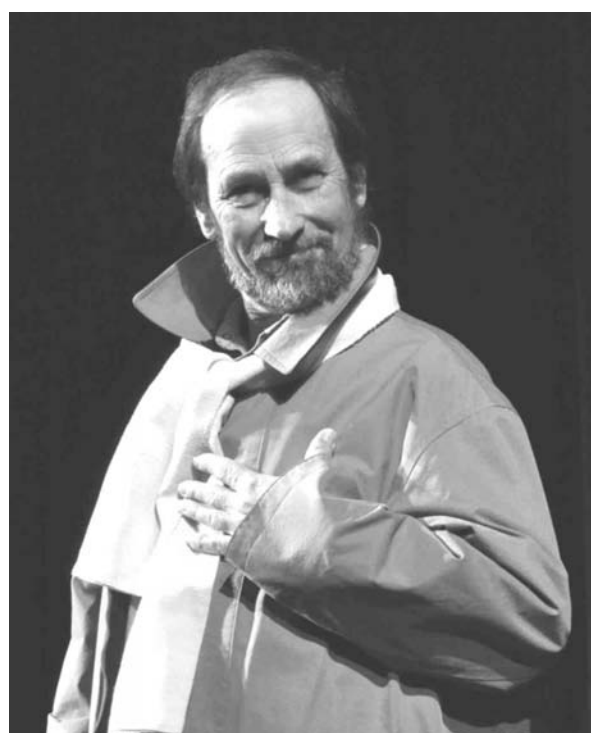
J a n
B R O Ź
* 4. 10. 1942

Divadlo je pro mě ukrutná droga, budu ho dělat až do smrti

Když jsem se před patnácti lety seznámil s Janem Brožem - hercem, režisérem a dnes už legendou divadla v Červeném Kostelci, říkal jsem si, že je to člověk neskutečně nabitý energií. To ostatně platí dodnes, i když 4. října oslaví už sedmdesáté narozeniny. Tenkrát jsme se často v pozdních večerních hodinách vraceli z divadla nebo přilehlé restaurace společně domů. Při četných zastávkách po cestě mně Honza vyprávěl o svém divadelním životě, který miluje. Těch zastávek bylo téměř pravidelně čtrnáct stejně jako zastavení křižové cesty. Ta Honzova divadelní však byla naštěstí radostná. Vyprávět o divadle dokáže hodiny, to podstatné jsme společně shrnuli do čtrnácti zastavení.

Co pro tebe znamená červenokostelecké divadlo, kdy jsi tam poprvé vstoupil na jeviště?

Budova červenokosteleckého divadla je monument města a divadlo jako takové je láska na celý život. Propadl jsem mu už ve školních letech. Chodil jsem kolem něj a říkal si, kéž bych

D I V A D E L N Í

jednou mohl vstoupit na jeho prkna. Podařilo se mi to v únoru v roce 1960, když mi bylo osmnáct let.

Kdo tě tedy přivedl k divadlu?

K divadlu jsem přišel z vlastní iniciativy, nikdo mě k němu nepřivedl. Prostě mě to tam vnitřně táhlo. Od malička mi dělalo dobře, když se mi lidi smáli, když jsem jim mohl udělat radost. Rád jsem dělal legraci, bavilo mě, jak lidi reagovali. Vzpomínám, že jako děti o prázdninách jsme vytvořily jeviště, svolaly jsme rodiny i sousedy a hrály jsme pro ně divadlo. Když si na to vzpomenu, tak jsme byli docela avantgardní. Neměli jsme scénu, místo ní jsme měli krabice.

Pamatuješ si na svoji první roli, co to bylo?

Byl jsem na internátě v Domažlicích, kde jsme založili divadelní soubor. Nastudovali jsme hru Jaroslava Janovského z prostředí Chodska *Noc pod Čerchovem*. Tu jsme pak s několika spolužáky přenesli do Červeného Kostelce. Hrál jsem tam komediální postavu Bumbříčka. Tím se začal tvořit soubor mladých.

Kdo z místních divadelníků, ať herců či režisérů, v tobě zanechal stopu nebo tě ovlivnil?

Mým vzorem byl můj strýc Josef Hruška, pak mě ovlivnili Ferda Přibyl, pan Labík a další. Při režii jsem si hodně bral z Jirky Kubiny, s kterým jsem se skamarádil. Moc mě toho naučil a inspiroval mě přístupem i pokorou k divadlu. Starší herci mě ovlivnili i v technice hraní. Oni mě poměrně dost chválili a já teď mladší herce taky chválím. Víím z vlastní zkušenosti, jak je to povzbuzující a motivující. Strašně jsem si vážil všech starších herců, byli pro mě autoritou. Do divadla jsem vždy vstupoval s poctou a pokorou.

V kolika představeních jsi hrál, jaká role pro tebe byla nejzásadnější a proč?

Mám rád téměř všechny role, které jsem hrál. Zatím jsem odehrál 429 představení v Červeném Kostelci a 69 v Hronově a v Náchodě. Tam jsem hrál v *Emigrantovi*, v *Lucerně* a v *Hrátkách s čertem*. Objevil jsem se v 51 rolích. To si myslím, že je na ochotníka slušné. Od roku 1978 hraji nonstop, to je 34 let. Nejvíce si vážím role Karla IV. z *Noci na Karlštejně* z roku 1995. Tou rolí jsem žil. Byla to dobře napsaná historická postava a v ní jsem se cítil velmi dobře. Za další hry, které byly pro mě zásadní, považuji zejména *Zelňačku*, dále *Lištičky*, *Svatební noc*, *Hrátky s čertem* a *Dalskabáty, hříšná ves*. Role Karla IV. byla pro mě ale nejvíce.

Jsi také režisér. Kolik her si s herci nastudoval a která se ti nejlépe režírovala?

Režiroval jsem deset her a teď s herci připravuji jedenáctou - *Strakonického dudáka*. Režii jsem začal dělat z nutnosti, protože staří režiséři odcházeli. Jedna ruka jsem s mým kamarádem hercem Pavlem Labíkem, který mě do toho trochu navezl. Začali jsme spolu dělat hru *Báječní milenci potřebují čas*. Jsou to dvě povídky a každý z nás měl režirovat jednu. Pavla to ale přestalo bavit, tak to bylo na mně a už to jelo. Rád vzpomínám také na operety *Mam'zelle*

Nitouche a *Perly panny Serafinky*. Jsem zřejmě režisér na velká obsazení. Rád vzpomínám na režii už zmíněné hry *Báječní milenci potřebují čas*, s kterou jsme byli na národní přehlídce. Nejhorší pro mě byla režie hry *Jedenáctý v řadě*. Bylo to náročné na přípravu, vznikl velký časový tlak, a to mě deprimovalo, protože potřebuji časovou rezervu. Tu jsem tenkrát neměl. Jinak ale režírují rád a jsem na herce hodný. Je to živý materiál a já chci, aby herci chodili na zkoušky rádi a v pohodě. Vybírám si hlavně klasičtější hry, modernu rád nemám. Dělán to výhradně pro diváky.

Získal jsi řadu ocenění, která jsou pro tebe nejdůležitější?

Jednoznačně za herecký výkon v *Zelňačce* na národní přehlídce v Poděbradech. Skoro si myslím, že to byl vrchol. Stejnou cenu za stejnou roli jsem ještě dostal na národní senior přehlídce ve Znojmě.

Považuješ se spíše za komediálního, nebo charakterního herce?

Nemám problém zahrát oboje. Ze začátku jsem byl brán spíše jako komik. Mám rád chytrý humor, náznaky a posunky. Komická role je těžká, vážná méně. Jsou mi blízké i psychologické postavy. Můj sen je rozbřezet i rozesmát diváky. Myslím si, že na stará kolena už jsem univerzální herec.

Je pro tebe divadlo vším? Jak se to projevuje?

Když opomenu rodinu, která je na prvním místě, tak divadlo je pro mě vším. Samozřejmě musím poděkovat své ženě, která byla vždy vstřícná a tolerantní. Divadlo je pro mě ukrutná droga. Kdybych tam třeba čtrnáct dní nebyl, začne se mi stýskat. Vůbec si nepřipouštím, že bych někdy s divadlem skončil, budu ho dělat až do smrti.

Co je pro tebe v divadle nejpodstatnější, co miluješ?

V divadle mám rád lidi a především diváky. Když se sejde dobrá parta herců, k tomu dobře napsaná hra, plné hlediště šťastných, spokojených diváků a potlesk na otevřené scéně, není víc, co bych si mohl přát. Proto divadlo miluji.

Změnil bys něco ve své dlouhé divadelní kariéře, nebo se všechno vyvíjelo podle tvých představ?

Moje divadelní kariéra se vyvíjela bez problémů a zádrhelů. Když jsem byl mladý, tak bych byl možná raději, kdybych byl obsazován víc do větších rolí. To je ale asi jediná výhrada.

Co bys chtěl ještě v divadle stihnout nebo dokázat?

Rád bych ještě vytvořil nějakou pěknou komedii, například z prostředí domova důchodců, nebo nějakou klasiku. Po čem ale skutečně toužím, je zahrát si a režirovat *Lakomce*. To je můj dávný sen, který bych chtěl proměnit ve skutečnost.

V Červeném Kostelci má divadlo dlouhou tradici. Vnímáš zdejší mladou hereckou generaci jako důstojné nástupce vás, nestorů?

Mladí herci a herečky v Kostelci jsou velmi důstojnými nástupci nás starých herců. Věřím, že ten divadelní štít ponechou dál. Myslím si, že je tady dost mladých talentovaných divadelníků, a tak nehrozí, že by v tomto směru divadlo strádalo.

Bude ti sedmdesát let, jak vnímáš tento neúprosný fakt?

Nevnímám to. Zaplatpánbůh jsem zdravý, nic mi nechybí a myslí mně to. Díky divadlu se cítím v sedmdesáti velmi dobře.

Hynek Šnajdar

JAN BROŽ

- narodil se v neděli 4. října 1942 v Náchodě
- divadlo hraje od jara 1960
- odehrál téměř 500 představení
- je ženatý, má dvě děti, čtyři vnoučata
- za dva roky bude mít zlatou svatbu
- žije v Červeném Kostelci

OSLAVENCI V TŘEBECHOVICKÉM SYMPOSIONU

Letos se to v třebechovickém Symposionu jubilanty jen hemží. **Jarin VIK** slaví pětasedmdesátiny, **Ruda FALTEJSEK** osmdesátiny a **Franta ZEINER** pětasedmdesátiny.

Jarin, mimořádně nadaný herec, zazářil v mnoha představeních od padesátých let téměř do současnosti. Z mnoha rolí zmiňme aspoň *Jana Roháče*, *C. K. polního maršálka*, *Athose* a *Fortunata* v *Poprasku*. V posledních letech exceloval jako hluchý strýček v *Slaměném klobouku* nebo jako Prologus ve *Snu noci svatojánské*.

Ruda Faltejsek, legendární třebechovický režisér, byl dlouholetou oporou Symposionu. Od roku 1953, kdy zinscenoval hru *Jan Roháč z Dubé*, až po *Sen noci svatojánské* v roce 2008. Z dalších úspěšných divadelních představení připomeňme *Veselé paničky windsorské*, *Slaměný klobouk*, *C. K. polní maršálek*, *Báječní muži z West Portu*, *Černošský pánbůh*, *Treperendy* aj.

Rudolf Faltejsek

Franta Zeiner, majitel zlatých ručiček, přišel do souboru nejpozději z oslavenců a je spjat s novodobou historií Symposionu. Bez jeho tvořivé práce bychom neměli scény a dokonalé rekvizity. Například v hrách *Otcové se rodí ve skříních*, *Pořadně si zařadit* nebo *Brouk v hlavě*.

Tak tedy Rudo, Jarine, Franto, hodně zdraví, pracovního elánu a zachovejte nám přízeň!

Vaši kamarádi ze Symposionu

Franta Zeiner a Jarin Vik

D I V A D E L N Í

S M U T N É Z P R Á V Y

BOLESTNÁ ZTRÁTA V DIVADELNÍM SOUBORU

Ve víru intenzivních příprav letního festivalu a zkoušek dvou premiér nás zastihla nemilosrdná zpráva. Ve středu 27. června opustila navždy náš divadelní soubor všestranná herečka, pozorná nápovědka a precizní účetní našeho spolku, paní **Libuše CERMANOVÁ**. Žena, která u divadla spolu se svým manželem strávila téměř celý život.

Do lomnického souboru vstoupila v průběhu druhé světové války, v roce 1944. A po celou dobu svého divadelního působení patřila mezi nejaktivnější členy souboru a to nejen co se odehraných představení týče. Svůj herecký talent dokázala plně využít ve hrách, jakými jsou například *Třetí zvonění*, *Václav Thám*, *Naši furianti*, *Figarova svatba*, *Zapadlí vlastenci* či *Vojnarka*. Jak je vidět z krátkého výčtu jejích rolí, dokázala se zhostit role v komedii stejně dobře, jako v dramatu. Její poslední rolí byla laskavá mlynářova babička v populární a v lomnickém provedení velmi úspěšné *Lucerně* A. Jiráska. Nahlédneme-li do divadelních statistik, musíme všichni uznat, že 59 premiér a více jak 290 představení je úctyhodné číslo, kterým však divadelní činnost naší paní Cermanové zdaleka nekončí. Když už nehrála, pak velmi často usedala s divadelní knížkou do portálu a bedlivě hlídala průběh celého představení pro případ, že by některý z herců zapomněl svoji repliku. Zmínit se musím též o její činnosti ve výboru divadelního spolku,

v němž působila řadu let. Působila jako účetní a to s naprostou přesností a spolehlivostí.

Z výboru divadelního spolku vystoupila na letošní valné hromadě. S divadlem tedy žila a pracovala pro něj a pro nás, ostatní ochotníky opravdu téměř celý život a právem za to byla oceněna Zlatým odznakem J. K. Tyla.

Ztráta paní Cermanové znamená nejen ztrátu herečky, nápovědky a účetní, ale představuje především ztrátu výjimečného člověka. Člověka obětavého, ochotného pomoci, laskavého k druhým.

Paní Cermanová, děkujeme Vám za vše, co jste pro náš divadelní spolek a lomnické ochotníky udělala, budeme na vás dlouho vzpomínat. Čest vaší památce!

Petr Sádek

ZA EVOU VEVERKOVOU

Ten titulek se mi v případě Evy nepíše lehce. Poznal jsem ji už jako mladou talentovanou tanečnici, která kdysi z pěstování tradičního amatérského tance, ne nepodobného tzv. „rytmice“, vybudovala v Ústí nad Orlicí českou základnu moderního tanečního umění, vedle takových veličin jako bylo a je dnešní Duncan centrum a podobné instituce. Oživovala u nás principy

KAREL TOŠOVSKÝ VYNIKAJÍCÍ AMATÉRSKÝ HEREC A REŽISÉR

(Moje vzpomínka)

tance Marthy Grahamové. Eva se narodila v rodině, kde bylo k umění velmi blízko.

Pedagogické vzdělání získala na Pedagogické škole v Litomyšli, odbornou kvalifikaci v tanečním oboru pak dálkovým studiem na pražské AMU a v kurzech scénického tance Jiřího Rebce. Po roce 1967 převzala výuku tanečního oboru na ZUŠ v Ústí nad Orlicí. Pro ústeckou veřejnost a školy uváděla od roku 1972 každoročně večer svých nových choreografií pod názvem „Tančíme pro radost“, počet diváků tohoto programu dosahuje tisíců. Mezi léty 1993 - 1996 na pozvání francouzského institutu CEMEA Paris působila jako jedna z lektorek mezinárodního tanečního semináře v Avignonu. Z její školy vyšli i choreografové působící na profesionálních scénách, vychovala jak své nástupkyně, tak taneční pedagogy pro jiné ZUŠ, i profesionální tanečníky, působící dnes doma i v zahraničí. A neocenitelnou zásluhu má také na rozvoji celostátní přehlídky Tanec, tanec..., která do Ústí nad Orlicí přivedla i přední české a zahraniční lektory a budoucí tanečníky vybavila skvělými inspiracemi.

Ústecký soubor moderního tance C dance založila již v roce 1983, byla jeho vedoucí, choreografkou, scénografkou, autorkou kostýmů a režisérkou. Reprezentovala s ním moderní český tanec jak ve zmiňované Francii, tak na Slovensku, Německu, Holandsku, Rakousku, Polsku... A soubor pokračoval v práci i po jejím odchodu do důchodu. Přestože měla nespočet nabídek působit na profesionálních scénách, vždycky s díky odmítla. Nedokázala opustit své rodné město, kterému zůstala věrná. A své lásce, tanci, obětovala svůj celý život. Evě Veverkové město udělilo město Ústí nad Orlicí několik cen, její práce byla oceněna v roce 2002 i Cenou ministra kultury ČR za práci v oblasti neprofesionálního tanečního umění.

Spolupracoval jsem s Evou po řadu let, uváděl jsem její taneční večery. A byl s ní v roce 1994 na skvělém turné v Avignonu - nezapomenu na spontánní vystoupení C dansu na Papežském náměstí, k němuž se přidali afričtí bubeníci a nakonec i stovky diváků, i na představení, kterému snad půl hodiny aplaudovala rozlehlá klášterní zahrada. Jako choreografka mi pomáhala u některých mých inscenací, především ve *Vévodkyni valdštejnských vojsk* - sugestivní pochod knechtů, který „vyrazila“ z herců i tanečně zcela nenadaných, si mnozí pamatují dodnes. V řadě svých pozdějších opusů se zabývala dramatickou situací v tanci, zdivadelněním žánru, ostatně její choreografie nikdy nepostrádaly příběh, dramatické téma i divadelní formu. Byly úspěšné i na Jiráskových Hronovech. Nezbývá, než litovat, že odešla jedna z nejtalentovanějších bytostí české taneční scény.

Alexandr Gregar
(s použitím nekrologu v *Amatérské scéně*)

Jeho přátelé a kamarádi mu říkali „Hapi!“. Asi proto, že do společnosti přinášel úsměvy a veselé povídání. Měl oči, ve kterých byl vždy úsměv. To potvrzuje řada herců, kteří s ním vystupovali na jevišti.

I v nejsmutnějších místech hry tajemný úsměv v pozadí jeho očí byl stále přítomný.

Ve čtvrtek 16. 8. 2012 jsme se s ním rozloučili navždy za zvuků písní, které měl rád.

Poprvé jsem se s ním sešel při přípravě a zkouškách na hru *Gero Aloise Jirásky*. Ve hře je řada velkých rolí a abych je mohl na úrovni obsadit, zkusil jsem požádat o spolupráci dobré herce ze souborů z celého okresu. Karel Tošovský byl mezi nimi. Hrál s námi pak mnohokrát. Jezdil obětavě na zkoušky v Hronově i v Náchodě. Vždy představoval jistotu, že svěrenou roli sehraje na výborné úrovni. Bylo příslovečné, že vždy říkal „Dejte mi nějakou menší roli“, ale skončilo to u role hlavní nebo z malé role dokázal udělat roli významnou. Protože jsme si jeden druhého vážili, po celá léta naší spolupráce jsme si důsledně vykali.

Byl s námi i na několika zájezdech do ciziny a vzpomínám si, že v Německu na festivalu v Korbachu, kde byla podmínkou pro vystoupení účast na některé z dílen, byl zařazen do dílny jevištního pohybu. Byla to dílna s mezinárodní účastí a nejlepším frekventantem byl vyhlášen – Karel Tošovský. Byl opravdu všestranně talentovaný.

Závěrem mé vzpomínky bych rád připomněl některé z jeho posledních rolí, které byly vždy ozdobou daného představení. Nešťastný Evangelík Pešek v Jiráskově hře *Emigrant*, licoměrný poustevník Školastykus v Drdových *Hrátkách s čertem* a na závěr životem zlomený *Strýček Váňa* ve stejnojmenné hře A. P. Čechova. Když jsme začali uvažovat o uvedení *Strýčka Váni*, postavil jsem si podmínku: „Jen když to bude hrát Karel Tošovský“ a on hrál a zase výborně.

Rád bych mu touto vzpomínkou ještě jednou z celého srdce poděkoval a vzkázal mu tam, kde slyší anděly a vidí třpytící se nebe, že nám tu bude moc a moc chybět.

Ing. Miroslav Houštek

Karel Tošovský v roli Strýčka Váni, foto Ivo Mičkal

CÉČKO V PRAZE A KORUNOVACE KARLA ŠEFRNY ZA KRÁLE DIVADLA PRO DĚTI!

Na 18 000 diváků navštívilo během jedenácti let 157 představení uvedených na přehlídce doprovázející Světový den divadla pro děti a mládež, který se slaví 20. března. Jejimi hlavními pořadateli jsou Institut umění - Divadelní ústav s českým střediskem Mezinárodní asociace divadel pro děti a mládež. I letos ji doprovodilo ocenění osobnosti divadla pro děti. Patří Karlu Šefrnovi za čistotu scénických prostředků a mravní odpovědnost tvůrce inscenací Loutkářského souboru C Svitavy.

Hostem přehlídky, která se do 22. března konala v Divadle v Celetné a v kulturním

domě Mlejn, byl například amatérský loutkářský spolek Športniki a Loutkové Divadlo Maribor s představením *Back to Bullerbyn*, držitelé prestižní oborové ceny Erik, kterou české středisko Mezinárodní loutkářské unie UNIMA uděluje jednotlivcům či souborům za výrazný počin v oblasti profesionálního a amatérského loutkového divadla.

Naivní divadlo Liberec nabídlo do programu inscenaci *Neklan.cz aneb Ze Starých pověstí českých*, které na Skupově Plzni obdrželo cenu za scénář Tomáše Jarkovského a Jakuba Vašíčka. Také soubor Buchty a loutky přispěl oceněným projektem; jeho pohádka *Zlatá husa* na festivalu Mateřinka získala cenu za scénář a zvláštní cenu poroty v kategorii pět až sedm let za vyváženost inscenace ve všech složkách, komunikativnost a humor.

Oceněný herec, režisér, skladatel jevištní hudby, scenárista Karel Šefrna a jeho svitavské „Céčko“ předvedlo v pražské premiéře svou inscenaci *Pták Ohnivák, liška Ryška a my* - v úterý 20. března - tedy právě

na Světový den divadla pro děti a mládež - večer před plným sálem Divadla v Celetné. A dlužno říci, že pro publikum velmi dlouho aplaudující...!

Program přehlídky zaplnily i dětské kolektivy, úspěšní účastníci celorepublikových přehlídek - Soubor Tři boty z Třebotova, Základní umělecká škola Chlumec nad Cidlinou, soubor Roztočená vrtule ze Slaného a soubor Malé dvě ze ZUŠ v Jaroměři.

Světový den divadla pro děti a mládež se slaví od roku 2001 z iniciativy mezinárodní nevládní divadelní organizace ASSITEJ. Na její výzvu se konají přehlídky, přednášky, průvody, představení, workshopy a výstavy, a to ve zhruba 58 zemích pěti kontinentů, kde má tato organizace svá střediska.

Loni cenu ASSITEJ převzal básník Pavel Šrut a před ním performer, spisovatel, výtvarník, hudebník, herec a fotograf Petr Nikl. Dalšími držiteli byli například divadelníci Jiří Vyšehrad, Jan Borna, Eva Tálská, Iva Peřinová, Zoja Mikotová, Hana Franková Hnilíčková a Alena Urbanová.

A tak se Karel Šefrna stal letošním Králem divadla pro děti! A naše děti si zahrály v Praze!!

Petr Mohr

VÝCHODOČESKÉ LOUTKÁŘSTVÍ UDĚLALO PRVNÍ ÚSPĚŠNÝ KROK K ZÁPISU NA NÁRODNÍ SEZNAM

Národní radě pro tradiční lidovou kulturu Ministerstva kultury ČR byla 13. 6. 2012 předložena nominace „východočeského loutkářství“ k zápisu do Seznamu nema-

teriálních statků tradiční a lidové kultury ČR. Prezentovali ji zástupci Sdružení pro podporu tradic východočeského loutkářství, jehož členy jsou amatérští loutkáři i představitelé profesionálních institucí v Královéhradeckém a Pardubickém kraji.

Na tom, že východočeské loutkářství je jedinečným kulturním fenoménem, zasluhujícím si trvalou ochranu a podporu, se shodli i hejtmani obou krajů – Lubomír Franc a Radko Martínek. Také proto v únoru letošního roku podali společně na ministerstvo kultury žádost o jeho zápis do národního seznamu.

Předkladatelé nominace představili východočeské loutkářství od počátku až do současnosti nejen v rozsáhlém odborném textu, ale i prostřednictvím filmového dokumentu.

K nominačnímu návrhu budou následně vypracovány expertní posudky a Národní rada MK ČR na svém podzimním zasedání rozhodne, zda návrh doporučí k podpisu ministryni kultury Aleně Hanákové. Pokud nominace bude úspěšná, půjde o vůbec první zápis „kulturního statku“ v Královéhradeckém kraji.

Malé velké divadlo

Dvacetiminutový snímek režiséra Milošava Kučery zachycuje kontinuitu východočeského loutkářství prostřednictvím záběrů z historických expozic (Muzea loutkářských kultur v Chrudimi či Labyrintu Divadla

DRAK) a zároveň ukázkami z divadelní produkce současných loutkářů z Jaroměře, Hradce Králové, Chrudimi, Chocně, Svitav i Kuksu, kterým stejně jako jejich předchůdcům nechybí tvořivost, hravost a nadšení.

„Nechtěli jsme natočit film jen pro jedno použití. Snímek bude sloužit k širší propagaci východočeského loutkářství,“ uvedla jeho dramaturgyně a publicistka Lenka Jaklová. „Dokument odhaluje nové souvislosti a bude překvapením zejména pro laickou veřejnost. Mimo jiné vyvrací legendu o tom, že nejstarším známým českým loutkářem byl Matěj Kopecký. Ten se sice narodil ve východních Čechách – v Libčanech u Hradce Králové, ale skutečným „patriarchou“ českých kočovných loutkářů byl Jan Jiří Brát ze Studnice u Náchoda. Zasluhou muzikologa a historika Stanislava Bohadla přinášíme rovněž doklady o jednom z prvních loutkových představení na našem území. Už v roce 1697 bavit Šporkovy lázeňské hosty na Kuksu s loutkou Pulcinelly marionetář J. CH. Neumann se svou rodinou.“

Filmový dokument s příznačným názvem Malé velké divadlo vznikl s finanční podporou Královéhradeckého a Pardubického kraje a byl představen v rámci letošního Mezinárodního festivalu Divadlo evropských regionů v Hradci Králové, dále na 61. ročníku Loutkářské Chrudimi a rovněž na festivalu barokního divadla, opery a hudby Theatrum Kuks.

„A pokud - jak věřím - budeme úspěšní, rádi bychom jej promítli také občanům Stud-

nice u Náchoda, v rodišti J. J. Bráta, kde jsme loni zahájili kampaň usilující o zápis východočeského loutkářství na národní seznam,“ řekl hejtman Královéhradeckého kraje Lubomír Franc.

O národním seznamu

Na tento seznam jsou zařazovány tradice, které skupina obyvatel pokládá za své kulturní dědictví a předává je dalším generacím. S vlastním zápisem je spojena nejen prestiž, ale zejména významná ochrana a finanční podpora. Pro kontinuitu fenoménu východočeského loutkářství by v případě zápisu mohlo mnohé učinit Ministerstvo kultury ČR – především prostřednictvím dotačních programů na propagaci loutkářství a také podporou vzdělávání nejmladší loutkářské generace. Odpovědnosti se ale nebrání ani představitelé obou krajů, kteří by loutkářství ve větší míře rádi využili v rámci cestovního ruchu, jak uvedl hejtman Pardubického kraje Radko Martínek.

O východočeském loutkářství

Panáci, pimprlata, loutky. Podle způsobu, jakým je loutkář vodí, se loutky dělí na závěsné (marionety) a spodové (maňásky, javajky...). Na našem území baví své publikum už více než tři století.

Ve východních Čechách je jejich nejstarší historie spjata se jmény kočovných loutkářských rodin z druhé poloviny 18. století: Meissnerů, Vídů, Finků, Hanušů a Šimků. Ti se původně inspirovali divadelními produkcemi italských a německojazyčných kočovných marionetářů, od nichž se brzy odlišili dramaturgicky.

Na rozdíl od zahraničních marionetářů se místní loutkáři orientovali na venkov s česky mluvícím obyvatelstvem. Skutečného zlidovění se loutkářství dočkalo v 19. století zásluhou ochotnických souborů. Ve východních Čechách byly zastoupeny vůbec nejpočetněji. Loutkové divadlo se tu hrálo snad v každém městě a každé vesnici. Mezi významná střediska patřily Hradec Králové, Sobotka, Hronov, Vysoké nad Jizerou, Jaroměř, Polička, Choceň a jiné. Tato kontinuita dnes pokračuje ve čtyřech desítkách východočeských obcí a měst.

Na staletou tradici navázaly ve druhé polovině 20. století také profesionální instituce (Divadlo DRAK v Hradci Králové a Muzeum loutkářských kultur v Chrudi-

Marionety Antonína Suchardy st. ze Staré Paky (1812-1886)

Na stoletou východočeskou tradici navázal mimo jiné i Jiří Jelínek

mi), které se staly nadregionálními centry loutkářských aktivit a velkou inspirací pro amatéry. Zrodili se tak kontinuálně fungující soubory a fascinující osobnosti jako Jan Dvořák, František Vítek, Věra Říčařová, Petr Matásek, otec a syn Kroftové, Jarmila Vlčková a Jiří Vyšehrad, Karel Šefrna, Jiří Jelínek a mnozí další. A právě tato symbióza amatérského a profesionálního loutkářství – jinde v Čechách zcela ojedinělá – je jedním z charakteristických znaků zdejšího loutkářství. Jaké jsou ty další?

12 „NEJ“ východočeského loutkářství

- **První český loutkář Jan Jiří Brát** (1724-1805) – ze Studnice u Náchoda. Zakladatel rodinné dynastie loutkářů křížujících v 18. a 19. století Evropu.
- **Legendární loutkář Matěj Kopecký**, o víc než generaci mladší než J. J. Brát; narodil se v Libčanech u Hradce Králové.
- **Nejstarší opisy českých loutkových divadel z konce 18. století** – dochovaly se zásluhou kočovných loutkářů Meissnerů z Nové Paky.
- **Suchardovská škola** – věhlasná řezbářská dílna rodu Suchardů v Nové Pace; nejvýznamnější tvůrce marionet pro zdejší, ale i další loutkáře.
- **První doložená hra pro neprofesionální loutkové divadlo** – masopustní fraška Koš (1838) pro zámecké divadlo v Litomyšli z pera M. D. Rettigové.
- **Nejdéle souvisle působící loutkářská firma v republice** – APAS (Anna Predliková a synové) v Josefově; vyráběla loutky v letech 1929 – 2007.
- **Jeden z nejstarších amatérských**

loutkářských souborů v republice – Kacafírek, Chrudim (od r. 1915)

- **Jeden z nejlepších amatérských loutkářských souborů v Čechách a na Moravě** – Céčko, Svitavy (od r. 1970)
- **Mezinárodně proslulé loutkové Divadlo DRAK** v Hradci Králové (od r. 1958)
- **Nejoriginálnější mezinárodní divadelní laboratoř** – Labyrint Divadla DRAK (od r. 2010); interaktivní herna a anatomie loutkového divadla.
- **První muzeum loutek v republice** – Muzeum loutkářských kultur v Chrudimi (od r. 1972)
- **Nejstarší festival amatérského loutkového divadla na světě** – Loutkářská Chrudim (od r. 1951)

DIVADELNÍ VÝSTAVA S VŮNÍ STARÝCH ČASŮ

Vysoko na kopci nad Babiččiným údolím ukazuje prstem kostelní věže k nebesům obec Hoříčky. A právě zde, v obecním hostinci uspořádalo Občanské sdružení „Z babiččina kapsáře“, pod vedením Kačky Novotné z nedalekého Mečova, výstavu divadelních exponátů půjčených z Muzea v Miletině. A nejen to! Hlavní hvězdou se

stala původní malovaná opona hoříčských ochotníků, zapůjčená z depozitu obce a sbírka nádherných kulís ze Slatiny nad Úpou. Při slavnostním zahájení výstavy v sobotu 17.3.2012 přivítal početné diváky autor výstavy a divadelní historik, MgA. Jiří Valenta, který svého času uváděl v televizi dokumentární pořad „Malované opony“. Tento ctihodný kmet divadelní, do svých opon dokonale zamilovaný, s radostí sledoval, jak starší občané Hoříček na oponě poznávají známá místa a chalupy a ochotně jim odpovídal na četné dotazy. Závěrem pak pronesl přání, aby ochotnická scéna na Hoříčkách a v okolních vesnicích, kde má bohatou minulost a žádnou přítomnost, opět ožila.

Výstavu také zpestřilo vystoupení Petry Cicákové a Milana Žďárského z hradecského divadla Drak, kteří se rozhovořili o významu nápočední budky a důležitosti jmelí při výpadku textu a lá Jára Cimrman. Historické kulisy lesa z obce Slatiny zase oživil ochotníci Jana Polášková a Vlasta Klepáček, členové DS Na tahu v Červeném Kostelci. Došlo samozřejmě i na nějaké to občerstveníčko, koláčky a groček, tak mne velice mrzelo, že se musím, jakožto otrok volantu, s místní velice milou a výstavou nadšenou společností, rozloučit. Bylo mi to opravdu velice líto, neboť právě začínala disciplína, kterou miluji nejvíce a to je klábošení, teoretizování a fantazírování o divadle nad rychle se prázdnícími půllitry.

Divadelní historik Jiří Valenta při slavnostním zahájení

Místní se ovšem zdrželi až do časných hodin a jestliže divadelní nadšení z nich nevyprchá společně s alkoholem, tak ochotnické divadlo na Hoříčkách určitě ožije.

Vlasta Klepáček

KULTURNÍMU DOMU V HOLICÍCH JE PADESÁT LET

Před půl stoletím, přesně 4. února 1962, byl v Holicích otevřen kulturní dům. Naplnily se tak tužby několika generací o důstojný kulturní stánek v našem městě. Nebylo to snadné a jednoduché, ale podařilo se. Uvedme alespoň ve zkratce nejdůležitější skutečnosti, které předcházely onomu slavnému dni.

1954: referent tehdejšího odboru školství a kultury ONV Holice Miloslav Kment oživil myšlenku na výstavbu kulturního zařízení v Holicích, jeho návrh se setkal s kladnou odezvou u městských i okresních orgánů;
10. 2. 1955: rada MNV schvaluje místo pro stavbu kulturního domu;
26. 9. 1955: po marném pokusu získat na výstavbu státní investiční prostředky, souhlasí plénum ONV se svépomocnou výstavbou v akci „Z“ (4. 9. 1956 vyslovuje

souhlas i KNV Pardubice);

14. 11. 1955 vytvořen Výbor pro stavbu kulturního domu;

24. 11. 1955: odjíždí z Holic skupina brigádníků do poleší Jizerka narubat dříví pro stavbu – tehdy nedostatkový materiál;

16. 10. 1956 uzavřena smlouva s Ing. arch. Štefanem Imrichem z Bratislavy na dodání projektu (před nedávnem totiž jeho architektonický návrh vyhrál soutěž na výstavbu kulturních domů);

11. 11. 1956 položen základní kámen. A poté nastala několikaletá práce na vlastní výstavbě za účasti stovek brigádníků z Holic i okolí. Konečný účet činil 35 000 brigádnických hodin.

V onu slavnou neděli před padesáti lety se pak hned dvakrát zaplnil velký sál kulturního domu prvními diváky, kteří mohli zhlédnout slavnou *Prodanou nevěstu* v provedení operního souboru pražského Národního divadla. No, a to už následovala jedna kulturní či společenská akce za druhou. Podle statistických údajů se v letech 1962–2011 uskutečnilo v prostorách kulturního domu 4 993 velký akcí. To znamená čínoherních divadelních představení, operet, oper, loutkových divadel, baletu, koncertů všech hudebních žánrů, zábavných i vzdělávacích pořadů, folklorních vystoupení, společenských a slavnostních večerů, soutěžních pořadů, výstav. K tomu přidejme přes tisícovku filmových představení, dále pak pravidelné lekce různých kurzů, zkouš-

ky souborů a kroužků, schůze a v poslední době prodejní a předváděcí akce. A zapomenout nesmíme ani na skoro dva miliony návštěvníků muzea a tisícovky návštěvníků městské knihovny. Holická veřejnost tak mohla vidět na vlastní oči stovky předních umělců a souborů. Kulturní dům v Holicích není znám jen u nás, ale i v zahraničí. Vždyt se zde konala a dodnes koná řada významných událostí. Vzpomeňme na mezinárodní africká symposia, mezinárodní setkání radioamatérů, národní přehlídky divadelních ochotníků, festivaly dechových hudeb, nejvyšší soutěže v táhlovém hokeji, či v minulosti zahájení a zakončení mistrovství světa v motokrosu.

To vše by se neuskutečnilo, nebýt obětavé práce stálých i externích pracovníků, jakož i členů souborů a kroužků. Ti, co se svojí dlouholetou prací zasloužili o rozvoj kulturního života v našem městě, byli po zásluze oceněni na slavnostním večeru 4. 2. 2012. Děkujeme jim a přejme si, aby tak činili nadále. Můžeme s radostí konstatovat, že postavení kulturního domu byl velice dobrý počín. Již si bez něj život v Holicích neumíme představit.

Ať nám slouží a dělá radost ještě další desítky let!

Pavel Hladík

Divadelní soubor KD Holice ztvárnil úryvky z *Prodané nevěsty* „na forbíně“

V sobotu 18. 2. 2012 kulturní dům oslavil své jubileum přehlídkou souborů. Bylo živo, veselo, plno i hlučno v hledišti i na jevišti. A tak tomu má být! Popřát přišli čtyři největší soubory kulturního domu: JG Dix, Divadelní soubor KD Holice, Dechový orchestr KD Holice a Factorial! Orchestra a předvedly to nejlepší ze svého hudebního a divadelního umění.

Divadelní soubor KD Holice ztvárnil úryvky z *Prodané nevěsty* „na forbíně“, v nichž se vystříдалo 27 herců ve stylových kostýmech, z toho 10 dětí z Dramatického kroužku Holice. Nejvytíženějším vystupujícím byl bezpochyby Karel Král, a to nejen z pozice hudebníka, ale i organizátora. Na pódiu se vystříдалo 74 účinkujících a dalších 16 osob se podílelo na přípravě večera. Proto devadesátkrát děkujeme a přejeme další úspěšné roky všem souborům „na prknech, co znamenají svět“.

Jitka Juračková

1827 – 2012 185 LET DIVADELNÍHO ŽIVOTA V MILETÍNĚ

Divadelní soubor Erben o.s.

Před deseti lety, podle kroniky přesně 28. září 2002, jsme si připomněli 175 let činnosti ochotnického divadla v Miletíně. Letos tak oslavíme 185 let, 20. 10. 2012 při slavnostním zahájení XVII. Divadelního Erbenova Miletína. Plány před lety byly veliké a v průběhu oněch deseti let se ledačo opravdu zrealizovalo. Tehdejší vedoucí souboru Slávek Hýbner přišel s myšlenkou založení muzea amatérského divadla. Vzniklo tak Muzeum českého amatérského divadla v Miletíně, které se stalo evropskou raritou. Zapojilo se město, velký podíl na jeho vzniku a existenci patří majiteli zámku panu Mgr. Ondřeji Stýblovi, zapracovali lidé kolem Impulsu, Saša a Naďa Gregarovi, Alenka Exnarová, Pepa Kopecký a autor a neúnavný iniciátor Jiří Valenta. Muzeum žije a bude žít, a to je jeden z hlavních odkazů minulých deseti let.

Druhým významným odkazem je život a činnost hereckého spolku. Divadelní soubor Erben o.s. se také vyvíjel. Čtyřikrát se změnilo složení rady. Někteří členové a členky soubor opustili, ale ten přežil a rozvíjel se dál. Ke konci roku 2011 měl soubor 54 členů. Za sebou deset ročníků postupových přehlídek Miletínského divadelního jara, soutěžní přehlídky venkovských divadelních souborů Královéhradeckého kraje s přímým postupem na Národní přehlídku do Vysokého nad Jizerou, která pevně zakotvila v kalendářích amatérských souborů. Investovali jsme přes 250 tisíc Kč do vybavení sálu a techniky. Pořídili jsme a zhotovili nové portály, forbinu, instalovali a zakoupili novou oponu, dataprojektor, řadu setů světél, vymalovali a obnovili jevištní portál a nechali vyrobit a instalovat masky Thálie nad ním, nové schody na jeviště atd. Veškeré zařízení samozřejmě využívá nejenom soubor, ale i ostatní spolky, škola a celé městečko.

Vydali jsme nové stanovy DSE, které byly zaregistrovány u Ministerstva vnitra ČR 5. 2. 2008, zavedli jsme spolkovou kro-

niku, spolkové košile a nový znak DSE, od 27. 9. 2008 máme spolkový prapor, obnovenou a upravenou kancelář, zřídili jsme webové stránky, podíleli se na organizování Dětských dnů, jarmarků, na otevírání lázeňských sezón v Lázních Bělohradě, oslavách 200. výročí narození K. J. Erbena. Organizovali a uskutečnili každoročně Divadelní Erbenův Miletín, podzimní festival divadelních představení jak amatérských, tak profesionálních soborů z celé České republiky i ze Slovenska. Dalo by se pokračovat ve výčtu aktivit, ale raději několik čísel naneč. Od roku 1999, kdy po několikaleté přestávce obnovil DSE svoji činnost, jsme do konce roku 2011 uspořádali celkem 355 divadelních představení jak svých vlastních, tak hostujících, kterých se zúčastnilo 50 708 diváků. V letošním roce nás čeká 530. premiéra.

A jak jsme si na to vydělali? Vydali a prodali jsme tři publikace o divadle. Nutno přiznat, že herec bídny život má a bez státních, krajských, městských a firemních dotací a sponzorů by to nešlo. Nemluvě o sumě peněz, která díky Stezce K. J. Erbena naším souborem protekla. Odměnou nám budiž možnost pořádání X. Národní přehlídky seniorského divadla 23. - 25. listopadu 2012.

Věřím, že nejen rada souboru s neuctahajícím elánem Standy Friedricha bude nadále rozvíjet divadlo, jeho aktivity, že režiséři Jiří Kněžourek, Vladimír Kněžourek, Martin Hlavatý a celá řada herců Vás budou nadále bavit svými nápady, výběrem her a divadelním uměním, že k nám do Miletína zavítáte nejen za Erbenovými modlitbičkami či Laušmanovými perníky, ale přijдете i do divadla.

Bylo a je toho málo?

Radek Flegl, předseda rady DSE o.s.

V NOVÉM ČESKÉM FILMU BUDE HRÁT I TŘEBOVÁK

Od 8. srpna se na území Pardubického kraje v režii Petra Šíchy natáčí nový český film *Obchodníci*. Petr Šícha je režisérem několika filmů, do povědomí široké veřejnosti se dostal režii filmu *Bastardi* Tomáše

Magnuska, který je zároveň producentem *Obchodníků*.

A v něm si zahraje i náš kamarád a místopředseda VSVD Josef Jan Kopecký, principál především souboru Triarius, jinak divadelně aktivní i v Exilu Pardubice, v Sopotnici, v Opatovicích

„Je to vlastně celé náhoda, ta nabídka přišla jako blesk z čistého nebe. Autorem scénáře a zároveň i hudby je totiž Pardubák Patrik Ulrich, se kterým jsem se seznámil již před lety v pardubickém divadle EXIL. A byl to on, kdo mi roli nabídl, zavola, že mě viděl ve hře *Zdravotní vycházka* a že se mu líbilo moje herectví. Nabídl mi jednu z vedlejších rolí.“

Obchodníci mají být romantickou komedií pojednávající o pouličních prodejcích parfémů. Zároveň se ale ve filmu rozvíjí příběh o vztazích a láskách hlavních postav, které ve filmu ztvární kouzelník Richard Nedvěd, autor scénáře Patrik Ulrich a herečky Lenka Zahradnická, Sandra Nováková a Petra Tenorová. Ve vedlejších rolích se objeví například Arnošt Goldflam, Pavel Trávníček, Filip Tomsa nebo Petr Hapka. A také Josef Jan Kopecký.

„Já hraju postavu, která se jmenuje Ladislav. Ladislav je, jak se píše ve scénáři, notoricky známý notorický alkoholik, všechny moje scény se odehrávají v protialkoholní léčebně, ve které je primářem Pavel Trávníček a ve kterou se pro natáčení promění zámek v Cholticích,“ říká Kopecký, pro kterého je to první filmová zkušenost. „Moc se na to těším, přestože hraju alkoholika. Což je vlastně docela zajímavá role. Těším se ale i proto, že je to něco nového, co mě ale zároveň vždycky tak nějak lákalo, konečně kdo by nechtěl být filmovým hercem? A potom také proto, že lidi jako je Arnošt Goldflam, Petr Hapka, Pavla Tomicová a mnozí další, kteří ve filmu hrají, si velmi vážím,“ dodává, proč nabídku přijal.

Film *Obchodníci*, který se vedle Choltic bude natáčet také v Pardubicích, Chrudimi, Vysokém Mýtě nebo v Ústí nad Orlicí, by se měl do českých kin dostat již koncem tohoto roku.

-red-

MIMO
RUBRIKY

CO MĚ PŘIVEDLO K DIVADLU

Vzpomínky prof. Františka Laurina

Na letošním Jiráskově Hronově byla prof. Františku Laurinovi předána Cena ministra kultury České republiky. Protože jsem byl mezi navrhovateli, mohl jsem být tomu aktu přítomen. Dokonce jsem laureáta představil zcela zaplněnému sálu. Jen vešel, publikum povstalo a uspořádalo mu ovace vestoje. Připomněl jsem, především té omladině v hledišti, že prof. Laurina znají divadelníci napříč generacemi. A ti, co na Jiráskův Hronov jezdí už nějaké to desetiletí, obzvlášť. Vždyť tu dlouhá léta působil v porotě, v lektorském sboru, vedl řadu režijních a hereckých kurzů, ostatně ještě v nedávných letech. Při tom že má na svém kontě výraznou kariéru na profesionálním jevišti - byl uznávaným režisérem někdejšího Realistického divadla a Národního divadla či ředitelem Divadla na Vinohradech, nějakou dobu poté působil jako umělecký šéf ve Východočeském divadle v Pardubicích, dodnes je zván k pohostinským režím. A že jsou dodnes známé jeho bitvy o novou českou dramaturgii, že jeho syté a plnokrevné inscenace divadelní, ale i televizní, vždycky rezonovaly s dobou.

Poznamenal jsem také, že prof. Císař o něm tvrdí, že mu profesionální divadlo umožnilo naplnit jeho nejosobnější vlastnost - totiž POSEDLOST DIVADLEM. Od osmdesátých let minulého století spojil svou lásku k divadlu i s ochotnickým prostředím. Také proto, že je vynikajícím pedagogem. Dlouhou dobu působil jako profesor a vedoucí katedry herectví na pražské Divadelní fakultě, dodnes je vedoucím hudebně dramatického oddělení Pražské konzervatoře. Coby porotce stále jezdí po amatérských přehlídkách, vede oblíbené kurzy pro amatéry, zvlášť ve východních Čechách, k nimž má téměř milostný vztah.

Postesknul jsem si při tom aktu, že ho už léta, bohužel stále marně, vybízím, aby napsal knížku vzpomínek na svá divadelní dobrodružství, na divadelní osobnosti, s nimiž se především pracovně setkal a o nichž umí temperamentně a neuvěřitelně svěže vyprávět. Divili byste se, které veličiny českého umění byly součástí jeho života. Většinu z nich, byť našemu oslavenci táhne teprve na sedmdesátý osmý rok, známe už jen z filmů pro pamětníky. Na letošním Hronově se nechal přesvědčit, aby se o střípky svých zážitků podělil i s Vámi na stránkách Hromady. Rádi bychom v tom nějakou dobu vytrvali a v tomto čísle přinášíme první košík, doufejme, budoucího sběru - možná právě čtete první skici ke knížce, která by o životním putování Františka Laurina mohla jednou vyjít...

Saša Gregar

D I V A D L E N Ě

Jak říká svatá Jana v Anouilhově *Skřivánkovi*: „Každé začátky jsou krásné“, tak já taky věřím, že každý kruh, který člověk začne, se vždycky uzavírá.

Jako dítě, snad už ve třech nebo čtyřech letech, jsem chodil s tatínkem do divadla. Na to si vzpomínám, ale do kterého, a co tenkrát hráli, na to jsem dlouho nemohl přijít. V hlavě mi stále zůstávalo jen jakési nádherné sluničko. Myslím, že mě to první představení ani moc nebavilo a z nudy jsem se asi koukal po stropě. Až po letech jsem si uvědomil, kde to bylo, kam jsme to chodili do divadla. A co bylo tím prvním představením! To už jsem byl v angažmá v Divadle na Vinohradech, zkoušel jsem v hledišti a během nějaké pauzy se podívám nahoru – tam bylo to sluničko, pod portálem! Tak tohle bylo první divadlo mého života. Dokonce jsem si vzpomněl, co tenkrát hráli, že to byla pohádka *O Slunečníku, Měsíčníku a Větrníku*...

Gymnázium - studoval jsem na vinohradském, tehdy docela vyhlášeném, ve Slovenské ulici. V kvartě nebo tercii jsme s kamarády, bylo nás asi pět, chtěli založit klub. A vybudovat klubovnu po vzoru časopisu *Mladý hlasatel*. Kdosi přišel s nápadem, že u nich, na dvoře jednoho vršovického činžáku, stojí dřevěná kůlna a on od ní má klíče. Odemkli jsme, odkryli takovou odklápací stěnu - a najednou stáli v loutkovém divadle! Kolem spousta různých časopisů, starých loutkových her a snad na třicet velkých loutek. Bylo to vlastně jeviště, někdo tam před spoustou let hrál divadlo pro děti. Tak jsme ho začali hrát taky. Seběhly se děti z dalších činžáků a my pro ně asi půl roku „na černo“ hráli. Ten náš kroužek se pak rozešel. Nevím co bylo dál, kůlna možná dodnes stojí, ale loutky jsou asi pryč, i texty zmizely v nenávratnu... To byla moje první a úplně náhodná zkušenost s divadlem.

Divadlo mě tenkrát ještě moc nezajímalo, spíš různé sporty, fotbal, atletika... Hrál jsem tehdy, a to zcela amatérsky, na několik hudebních nástrojů. Na housle a na klavír už málo, na ty jsem docházel jako dítě. A tak jsme založili hudební skupinu, dokonce se zúčastnili soutěže tvořivosti mládeže, zahráli několik písní a častušek, ale dál jsme nepostoupili. Nicméně se rozkřiklo, že jsou na gymnplu nějakí silenci, které baví muzika. Snad i proto se na mě obrátil spolužák Zdeněk Štěpánek - s tím slavným hercem neměl nic společného, šlo jen o shodu jmen, říkali jsme mu proto Zdeněk X. Štěpánek, abychom je odlišili.

Přišel s tím, že chce dělat *Mastičkáře*. Na Vinohradech, v divadle Koruna, což bylo na Korunní třídě. A taky *Hru o třech Mariích*. Povídá: „Potřeboval bych muzikanty, prostě tebe, a abys mi v tom i něco zahrál“. Zdeněk, o rok starší než já, byl fascinující bytost. Divadlem doslova žil, v té době už dokonce mluvil anglicky. Když ho nevzali na divadelní fakultu, taky proto, že z gymnplu dostal zničující politický posudek, odjel na Slovensko. A pracoval v Dedinském divadle, což bylo něco jako naše tehdejší Vesnické divadlo. Hrál tam „po slovensky“. Když nás pak o prázdninách navštívil, měl na prsou odznak „Dedinské divadlo“.

Nezažil jsem herce, který by byl tak hrdý na své povolání, dodnes mě to fascinuje.

Zdeněk mě vlastně k divadlu dostal. Šli jsme spolu na Zradnici, tedy na národní výbor, abychom osvětového inspektora požádali o souhlas, že můžeme hrát toho *Mastičkáře* a hry o Mariích. Seděla tam taková holohlavá bytost s jedním vypouleným okem, kterým nás přibíla ke zdi. – Tak chlapci, copak nám to chcete hrát? A my, že *Hru o třech Mariích*. Tak to ne, chlapci, to nám tady hrát nebudete, tohleto o těch Mariích, v týhle buržoasní čtvrti, ani omylem! Prostě si k tomu *Mastičkáři* sežeňte nějakou pokrokovou hru, třeba aktovku, pak můžete.

Stavili jsme se hned v Městské knihovně. A tam vyhrabali aktovku pokrokového autora Leonida Lenče *Jeden všechno nestačí*. Byla o tom, že jistý talentovaný chlapec, co chtěl snad být fotbalistou, zpěvákem nebo tanečníkem, se posléze rozhodne být horníkem, rubat uhlí. Inspektor to odsouhlasil. Byli jsme divadlem posedlí a tak nám ani nevadilo, že vedle *Mastičkáře* uvedeme tuhle agitku. Jenže – kdo to bude hrát? A vůbec, nemáme toho hlavního! Koukali jsme po sobě, pak si Zdeněk odkašlal a pravil: „Tak já si vezmu tuhle vedlejší roli. Ale tu hlavní, no, já bych věděl kdo“ a podíval se na mně. S ním všichni ostatní. „Ale to přece nejde, já to neumím“, říkám a Zdeněk na to: „A to jako chceš, aby se nehrálo vůbec?“ Prostě nátlak, až mě zlomili. Tak se začalo zkoušet. Navíc jsem v tom fungoval i jako muzikant, což byl Zdeněkův původní záměr, dokonce jsem na pianu vybrnkal a tím pádem složil *Pochod ctnosti*, který se hrál na závěr.

Představení se samozřejmě muselo prodat. Chodili jsme s lístky po domech, někde nás vyhnali, někde na nás poslali psa. Někde mlčky ukazovali na ceduli „Podomní obchod a žebrota se zakazuje“, prostě nesmírné dobrodružství. Navíc jsme si troufli, že prodáme dvě představení, že budeme hrát dvakrát. V jednom domě otevřela Zdeněkovi nějaká paní v sáří, Indka. Za ní si vykukovala nějaká

V Lenčově aktovce, já uprostřed, kamarád Zdeněk X. Štěpánek vlevo

indátka, vyšel chlap s turbanem. Zdeněk mu plynou angličtinou vysvětlil, že si lístky musejí koupit, protože bez něčeho takového nebudou moci žít. *Mastičkář* že je něco, co nikde v Evropě není k vidění. Indové se nechali zlomit a lístky si koupili.

Blížilo se představení, plakáty vytištěny – a já na nich třikrát! Jako herec, jako muzikant i jako skladatel. Sám jsem je roznášel, hlavně cestou, kudy študáci chodili do gymplu. Lepil jsem je po nárožích, skoro do rána, zaspal jsem a do školy přišel pozdě. Rozhlížím se - všichni se tvářili, jako že nic nečetli. Celé dopoledne jsem byl nejistý. Tak jdu zpátky po svých nočních stopách a vidím: na všech plakátech je u každého mého jména napsáno - „Je vůl!“ Třikrát! Ó, jak snadno klesla moje pýcha.

První představení se odehrálo, na druhé nikdo nepřišel. Čekáme, nahlížíme oponou, v sále tak deset našich známých. A najednou - v první řadě sedm indátek, maminka v sári a tatínek v turbanu. Hráli jsme jen pro ně a oni byli u vytržení. Copak *Mastičkář*, ten se jim zdál zajímavý, ale pak přišla Lenčova aktovka o horníkovi. Pak nám říkali, že z evropského divadla skutečně nic tak zvláštního ještě neviděli.

Od jednoho obchodníka s hudebními nástroji, měl obchod na Míráku, jsem si vypůjčil basu. Že ji zaplatíme z výtěžku druhého představení, samozřejmě nebylo z čeho. A tak mi přišla soudní upomínka, že se mám dostavit v rámci odcizení basy. Já ji ani neměl doma, maminka se pořád ptala čí ta basa je, s kluky jsme ji proto stále přenášeli z domácnosti do domácnosti. K panu majiteli jsem se dostavil a že to dopadlo, jak to dopadlo, říkám. Milý obchodník na to, ať mu dám dvacet pět korun jako půjčovné a basu vrátím, že bude všechno v pořádku. Tak takhle vypadal můj vstup do divadla...

Vté Koruně na Vinohradech hrálo asi pět souborů. Brzo se rozkriklo, že v jednom hraje nějaký Laurin a že chce hodně hrát. Zakrátko jsem účinkoval skoro ve všech. Ale ještě se nedá říci, že by mě divadlo nějak zvlášť bavilo. - Přišly Velikonoce a já se pokoušel získat jednu svou spolužačku. Jako strategii jsem vymyslel, že ji pozvu do divadla. Koupil jsem vstupenky asi na tři představení, po tři dny za sebou. Byly to intenzivní dny, s divadlem i zmíněnou dívkou. Já propadl nadšení! Ale víc z divadla než z oné dívky. Až jsem musel do knihovny, a že si vypůjčím nějaký divadelní text. Shodou okolností to byl Moliérův *Lakomec*. Sedl jsem si na Staroměstské náměstí, čtu si slavný Harpagonův monolog o penězích. Najednou jsem byl úplně posedlý tím, co čtu, snad jsem ty repliky začal i hlasitě vykřikovat. A že to musím hrát, že se s tím musím nějak porvat! V tu chvíli mě divadlo chytilo beze zbytku.

Ve škole se rozneslo, že Laurin a Štěpánek jsou blázni do divadla. Zdeněk měl v obličeji takový nepatrný exém, lékaři mu ho natírali různějma mastičkami i barev-

Na gymnaziu, s klarinetem, asi 1952

nejma. Češtinář si jednou povolal Zdeňkovu maminku do školy: „Paní Štěpánková, my víme, že váš chlapec je chytrý, že ho i to divadlo baví, ale řekněte mu, ať se nám do vyučování neličí, prosím...“.

Vůbec se to naše divadelnické nadšení do školy různě promítalo. Jednou se v tělocvičně konala akademie, recitovalo se, četlo. Dokonce úryvek z Jaltské konference, kde se jak známo sešel před koncem války trojlístek Stalin, Churchill a Roosevelt, aby si rozdělili svět. Já dostal čist Stalina a četl to tak, aby mě bylo slyšet, ale uměřeně. Kantorka, která mě hrubě neměla ráda, a to z různých důvodů, najednou ke mě přišla a povídá: „Laurine, jaks to proboha četl? Kde se v tobě vzala ta moudrost?“ Dodnes vidím, jak naproti mě s údivem stála. Od té doby se ke mě chovala úplně jinak. Nevím, jak bych v jejich očích dopadl, kdybych četl Churchilla...

Na gymplu jsem taky nastudoval hudebně dramatické pásmo o Moliérovi, ve spolupráci s dr. Soukupem, vynikajícím profesorem filozofie a francouzštiny. A skvělým muzikantem. Samozřejmě jsem v některých úryvcích hrál, Orgona v *Tartuffovi*, Argana ve *Zdravém nemocném*, ale i Harpagona v *Lakomci*. Prostě samé „mladé“ role a čím víc jsem šaržíroval, tím víc se mi to líbilo.

Hrál jsem i v divadelním souboru Svazu zaměstnanců v domech, což byl slavný spolek. Každý soubor tenkrát musel být pod někým organizován, nemohl existovat sám za sebe. Tohle byl spolek domovníků a metařů, což byli velmi příjemní a hodní lidé, zásadně hráli hry, v nichž

mohli být dobře oblečení, hlavně jako a za někoho. A taky neradi hráli staré lidi. Vždycky to muselo být z lepší měšťanské společnosti. Hrál jsem s nimi v *Palackého třídě 27*, a přesto, že mi bylo asi osmnáct, hrál jsem toho nejstaršího, Heliodora Drmolu. Všichni ve hře hráli ty mladší, já jako starý šupák, oni ve fraku...

Tenkrát každý soubor hrál zpravidla dvakrát. Premiéru a hned na to jednu reprízu. Proto se obcházelo po domech a zvalo na představení. I domovníci obcházeli. A protože byli jaksi obecně podezřelí, že jsou potenciální donašeči či udavači, nikdo si nedovolil na jejich představení nepřijít. Takže měli vždycky plno, na představení přišly dámy v boa a muži ve smokingu, vždycky to byly luxusní premiéry. A jak jsem vyčíhl, že hrajou vícekrát, spojil jsem s nimi svůj mladý osud.

Také jsem se potkal se souborem, který si říkal *Syntetické divadlo*. Byl jsem už poučen, že každý soubor hraje pod nějakým zřizovatelem. Vesměs to byl nějaký průmyslový podnik, a tak jsem si myslel, že tady půjde o něco z chemie nebo od benzínu... Tak jsem se taky vyjádřil před vedoucím souboru, dobrým hercem, s takovým ostrým rrr... „Ty jseš přece úplná krrráva! Syntetické divadlo je od slova syntéze, né od benzínu, ty krrrávo!“ málem mě vyhodil.

Ale hrál jsem s nimi hodně. Třeba Lorenza v *Kupci benátském*. Nebo jsem jim pouštěl gramofon. Když se *Kupec* zkoušel, měl jsem políbit Jessiku, Lorenzovu, tedy mou milenkou. Hrála ji jistá profesionální dramaturgyně olbřímích hrudních rozměrů, s lehce pučícím knírkem pod nosem. Měl jsem z ní strach jako králík ze zmije. Režisér, který hrál Shylocka, na mě pořád, že se musím chovat milostně a stále na mě řval: „přřřece jsi to už s nějakou hol-kou d'ál za strrrromem, nééé, ty krrrávo?“. Já vůbec nevěděl o čem mluví, a tak mu, trouba, říkám: „A co že jsem měl za tím stromem dělat, prosím?“

Blížila se generálka. Z půjčovny od paní Tvrdkové se přivezly kostýmy, vedoucí souboru si je podle hry vždy předem vybral, ani jsme si je neozkoušeli, prostě je oblékli. Přišel maskér z vinohradského divadla, aby nás naličil, ani ten hru před tím neviděl, ale věděl, jak se to má hrát, jak se to má dělat. Nasadil nám třeba paruku, já dostal obrovskou ofinu, pod tím naličené rty, na nohou takový trusničky španělský. Kdosi po mě koukal a utrousil, že vypadám jako kurva, což zcela dorazilo mé sebevědomí. Ona dramaturgyně k tomu ještě, že bychom, když už hrajeme tu milostnou hru, se měli trochu cizmat. Já myslel, že vomdlím a utíkal jsem dozadu za horizont...

Představení začalo. Vlezl jsem na jeviště. S první větou se mi tak rozklepala noha, že jsem si ji musel rukou přidržovat. Pulzovala tak, že to muselo být vidět i z poslední řady. Už nevím, co jsem říkal, ale text ze mě šel. A přišel vrchol milostné scény. Já měl říci: „Ted' na lože tě odnesu a celý svět nám bude snít u nohou.“ A ta dramaturgyně,

Gymnaziální léta, jako Václav v *Našich Furiantech* (vlevo F. Velkoborský jako Habršperk) soubor Vavřín

jakoby zemdlená, na mě měla milostně padnout. A taky padla. Já ji ale neudržel a strašně jsme sebou bacili. Lidi se smáli, našťastí šla hned opona. A já se styděl... Večer přijdu domů, světlo ještě svítilo, maminka s bratrem u stolu, čekali na mě. Jen vejdu, maminka se na mě obrátila s tragickým výrazem: „Františku, udělal jsi nám ostudu po celých Vinohradech.“ Vstala a šla spát, brácha se šklebil.

Působil jsem taky v souboru Vavřín. Což byl tradiční vinohradský spolek, trval snad už padesát let. Ty soubory si mě mezi sebou docela přetahovaly. S Vavřínem jsem zkoušel Václava v *Našich furiantech*, což mě moc bavilo. Za partnerku jsem měl totiž takovou příjemnou žabku, moc krásně se nám spolu zkoušelo... Při jedné zkoušce najednou ticho. Na jeviště vešel jakýsi důstojný pán, snad metr devadesát, s obrovskou hlavou a stříbrnými vlasy pod širokým uměleckým kloboukem. A promluvil hlasem podobným legendární dikci Jiřího Steimara (podobně uměl tohoto svého předka napodobit Jiří Kodet). Všichni stáli v pozoru a ten nepřehlédnutelný pán povídá: „Jsem Fontaine, držel jsem ochotnický prapor na Wilsonově nádraží, když se vracel prezident Masaryk z emigrace. Sledoval jsem

část zkoušky. Hochu, máš pevný postoj a pevný hlas, možná, že z tebe bude i herrec!“

Bral jsem to jako obrovskou pochvalu, nikdo mě pak už nepovažoval za kandrbase. Jenže to byl i můj konec, odmítal jsem režisérům měnit aranžmá, abych si udržel svůj pevný postoj. A protože v pevném postoji nelze chodit, držel jsem se u portálu. I na nejbližší partnery, i ve chvílích nejintimnějších, i na tu nebohou Verunku, jsem řval, jen abych dokazoval svůj zvučný hlas. Trvalo několik inscenací, než jsem si uvědomil, že je to blbý...

Musím zdůraznit, že kolem mě byli samí výborní ochotničtí herci. A co museli udělat pro to, aby si zahráli, je až neskutečné a obdivuhodné. V životě možná chtěli dělat něco úplně jiného, než dělali, život se jim možná vymknul z ruky. A tak se pro ně divadlo stalo nějakou náhradou za jejich životní touhy nebo ambice, společenské, určitě taky milostné, partnerské, jak to ostatně bývá. Dá se o tom mluvit lehce, s nadhledem, humorně, ale dodnes si těch lidí vážím.

Sblížil jsem se také se souborem zaměstnanců ve zdravotnictví. Hráli při jakémsi zdravotnickém ústavu vedle Vinohradské nemocnice. Velký repertoár, třeba *Zkrocení zlé ženy*! V tom jsem hrál Hortenzia. A ve *Slaměném klobouku* jsem měl roli blbého bratrance Bobina, mou part-

nerku, Helenku, hrála paní o pár let starší než já. Působila vášnivým, temným dojmem, fascinovala mě. V kterémkoliv okamžiku mé jevištní existence na mě měla i silně erotický vliv. Měla v roli, že ji jako něco píchá na zádech, snad špendlík na svatebních šatech a já měl hledat příčinu. Tak hledám, na krku, přejíždím rukama šíji, pak níž a níž, stále jí to bylo málo. Málem jsem jí rozepnul šaty na zádech a stále to podle ní bylo málo. Najednou spatřím nahá záda a - podprsenku! Panická panika! Já z toho byl tak tuhej, že jsem zapomněl i na těch osm vět, které jsem měl říct. Dostal jsem vynadáno, samozřejmě jsem nemohl přiznat, jak k tomu došlo. Ale ani já, ani nikomu jinému jsem se nikdy nesvěřil, strašlivě jsem se styděl, prostě strašně dramatická (erotická) situace....

Ještě ke gymnáziu. Byl tam takový dramatický kroužek a v něm několik krásných spolužaček, co milovaly divadlo. Znaly celého Shakespeara, chodily do Vinohradského divadla a milovaly herce, byly na každé generálce. K hraní však potřebovaly nějakého kluka, tak k tomu vzaly mě. A já do toho šel, vždycky jsem se pouštěl do všeho, aby mi v životě nebylo nic odepřeno. Bývalo tenkrát zvykem mít při takovém kroužku nějakého patrona. A tak dívky oslovily tehdy slavné herce z Vinohrad, Zdeňka Řehoře, Zdeňka Dítě a Vlastimila Brodského, tehdy mladé chlapce. S potěšením to vzali neb dívky byly půvabné. Různé jsme zkoušeli, jen já stále neměl co hrát, žádný úkol. Cítil jsem se zbytečný. Až mi některý z těch herců, už nevím kdo, povídá: „Hele, běž do vedlejší místnosti a něco si zkoušej, třeba imaginárně přišívat knoflíky.“ Po chvíli jsem se vrátil a Brodský ke mě – a umíš navlékat nit? Ne, tak běž a zkoušej si to, zkoušej! - Tak jsem se celou dobu učil navlékat nit. A po čase se ten kroužek rozpadl.

Po letech jsem se ve Vinohradském divadle s panem Brodským sešel. Byl už nemocný, možná ne tak úplně, spíš to moc prožíval, ostatně o jeho hypochondrii se vyprávějí neuvěřitelné příběhy. Nechtěl už prodloužit angažmá. Tak mu říkám: „Pane Brodský, já bych rád, abyste navzdory svým chorobám smlouvu s divadlem prodloužil“. A on, jak bylo jeho zvykem, zaplakal, a prý, já už přece moc nehraju, co tady mám dělat, to si přece nemůžete dovolit, kdo by to platil. Ale já na to, že pro Vinohradské divadlo je především důležité, že jeho členem je člověk jeho pověsti a skvělého kumštu, i když třeba tři čtyři měsíce nebude hrát. Stál tam přede mnou s dojemným výrazem: „A pane režisére, proč to chcete, proč o to tak stojíte, proč to pro mě děláte, proč jste na mě tak laskavý“... Já na to: „Pane Brodský, možná proto, že jste mě naučil imaginárně přišívat knoflíky.“ A jemu teprve došlo, že jsme se poprvé potkali při zkouškách s tím dívčím sextetem. „Bože, ten půvabný kroužek! To jste byl vy?“

Pohádky pro děti se za mého mládí hrály hojně. Na Vinohradech byly mocně navštěvovány. Jen na zkoušení nebylo nikdy dost času. V úterý se rozdaly texty, ve čtvrtek se aranžovalo, v pátek generálka, v sobotu se hrálo.

Jako Princ v pohádce K. J. Erbena *Dlouhý, široký a bystrozraký*

D I V A D E L N Í

Někdo se to naučil, někdo improvizoval. Hrál jsme i v takových opusech jako třeba Honza a drak Pudivítr. Držel jsem v ruce velikého draka a povídal si s dětmi, např. jsem říkal – děti, odletím, odletím a děti na to – tak odletíš, a já na to – neodletím, a děti na to – no, tak neodletíš! Byly to nádherné chvíle, myslím ale, že tyhle pohádky pokazily vkus snad polovině dětí z Vinohrad.

Mělo to ještě jeden půvab. V Koruně bylo jakési baletní studio, vedla ho bývalá tanečnice z Národního divadla. S dětmi nacvičovala různé výstupy, protože rodiče nechtěli, aby ta děcka jen poskakovala u tyče, ale aby viděli nějaké výsledky, co se děti naučily. Měla nacvičená taková čísla, třeba trpaslíky v lese nebo Houby se baví, Zajíci na palouku. Někdo dělal zajíčka, někdo hříbka. S tím číslem vždy vystupovali v nějaké pohádce, třeba právě v tom Honzovi a drakovi Pudivětru, přesto, že se to k tomu vůbec nehodilo. Najednou se zhaslo a po rozsvícení vystoupili zajíci. Pak jsme v pohádce pokračovali, jakoby se nechumelilo. No což, u Moliéra byly přece také taneční vsuvky, proč ne v Pudivětru... A rodiče a paní tanečnice byli šťastní.

Nejen divadlo vyplňovalo můj studentský čas. Já ho ještě notně přizívoval sportem. Bavilo mě sednout ráno na kolo a jet na vinohradskou sokolovnu, kde byla atletická dráha. Tam jsem si zaběhal, teprve potom jel do školy. Ale postupně jsem sport opouštěl. Přestože jsem ho vlastně chtěl dělat daleko víc než divadlo - fotbal, atletiku, basketbal, ten jsem hrál v Orbisu, kde měli skvělý ženský manšaft a my se jen tak přihlívali. Taky házenou jsem hrál. Ale stále víc mě zaměstnávalo divadlo a já sport opouštěl, až jsem přestal vůbec.

Vté době jsem si zřejmě začal uvědomovat, že divadelní práce neznamená jen hrát nebo režisovat, že je třeba k tomu vytvořit podmínky. Ty často vyžadují nesrovnatelně víc času a práce než to, čemu se dnes říká vlastní umělecká produkce. Byť jsem si to tenkrát neuvědomoval, s odstupem času se na ty lidi, s nimiž jsem tenkrát spolupracoval, dívám s obdivem. Především na jejich lásku k divadlu. Zažil jsem tenkrát dojemnou scénu – šel jsem se podívat na nějaký kus, v němž jsem nehrál. A do zákulisí se přibelhal starý, ohnutý pán, s rukama reumaticky zkroucenýma za zády. Povídám mu - co tady děláte? „Ale nechtělo se mi být doma, tak jsem se domluvil a jdu si aspoň zainšpicírovat!“ Sedl si a dělal inspicienta, v zákulisí, s knížkou v ruce. A prožíval zřejmě slavnostní okamžik, který ho vzdaloval od jeho potíží. Možná, že i tato příhoda mi pomohla formulovat vztah k divadlu. Nikdy proto nebyl artistní, výlučný. Vždycky jsem měl spíše radost, že jsem v nějaké partě lidí, že něco děláme dohromady, že je musím respek-

tovat. Abych já mohl hrát divadlo, tak musejí chtít oni taky, někdo že pro to musí udělat spoustu další práce, třeba sehnat maskéra, objednat nebo vyrobit kostýmy... Dnes je jiná doba, ale někdy je mi líto studentů, kteří to neprožili. Kdyby ano, zřejmě by o divadle uvažovali jinak. Více by si vážili možností, které mají a přestali mít dojem, že divadlo je výrobní umění, že všechno, od rekvizit po kostýmy, jim někdo donese...

(pokračování)